P. Voorhoeve

Korte mededelingen

Een Timur-Batakse brandbrief; Naklank van de strijd over de Wudjudijah

In: Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde 108 (1952), no: 4, Leiden, 395-396

This PDF-file was downloaded from <http://www.kitlv-journals.nl>

KORTE MEDEDELINGEN.

Een Timur-Batakse brandbrief. De tot dusver gepubliceerde teksten van Batakse brandbrieven (*pulas, musuh bérngi*) zijn alle tamelijk gebrekkig (zie de literatuur bij H. W. Fischer, Cat. Ethn. Mus. VIII (1914) p. 144). De hier volgende *pulas*, afkomstig uit het Timur-Batakse gebied van Boven-Serdang, thans in particulier bezit in Nederland, is keurig geschreven op een ronde bamboe. De spelling geeft vrij getrouw de uitspraak van dit Batakse dialect weer; ik heb die daarom in de transcriptie gevolgd.

On ma *pulas* si Djoga bani Sibajak Bittang Tarejan on. Ham anakboru tanoh i Simapang on, marhata ham bani Tuwan Nagori Simapang. Sabap au mambaen *pulas* bani nasijam, nasijam balokkon Kuta Rih Simapang ulang lang ibotoh nasijam dorunku, ibobahon si Gudat djolmakku pakkon borukku hum Buttu Sijattar iboba hu Huta Rih Simapang. Parsoreihon nasijam ibagas na duwa borngin on, anggo lang iparsoreihon nasijam ibagas na duwa borngin on, mussuh borngin mussuh arijan ma au sam i tanoh on: djuppah huta huta do husurbun, djuppah djolma djolma do hutagilli. Nadong be hubotoh tottang, magajur ma huwahap, satahun ma au lang mangan lang minum, hudja pe au laho nadong djuppahan tondokkan, ise pe halak nadong na ra mambere au mangan. Ai ma ase mangarangan ma au, marpuwang dalik ma au, ingananku bani Dolok Simabei. Ulang lang ibotoh nasijam, ahu pe ale amang na mamasa ije, anggo na marihutkon djolmakakai do appa borukkai, donganan matei. Nadong kubotoh aha djudjurni ase so(na)i au nabaen. Sangat i Sijattar do au iluwahon si Gudat djolmakku, ibaan saninakku hus Sijattar mangalopi au ibaan boritan bapakku. Duwa bittang do au i Sijattar, idjin ma iluwahon si Gudat. Ai ma ase sijar ma bakku podou, ale amang na mamasa ije. On mando au mambaen *pulas*, mangajot ma hubogehon mambaen *pulas*, d.i.:

Dit is een brandbrief van si Djoga aan de sibajak hier in Bintang Tarean. Gij, die het ambt bekleedt van *anakboru tanoh* (vertegenwoordiger van de boru-groep in het landschap) hier in Simapang, spreek tot Tuwan Nagori Simapang (het hoofd van het landschap). Dat ik een brandbrief richt tot U allen, die woont in het gebied dat grenst aan Huta Rih Simapang, is opdat gij moogt weten van het onrecht mij aangedaan, doordat si Gudat mijn vrouw en dochter heeft weggevoerd van Buntu Siantar naar Huta Rih Simapang. Brengt deze zaak tot een oplossing binnen twee dagen; indien gij dit niet in orde brengt voor twee nachten zijn voorbij gegaan, dan treed ik op als vijand des nachts, als vijand des daags, in dit ganse gebied: kom ik bij een dorp, ik steek het in brand, tref ik een mens, ik hak hem in stukken. Ik ben mijn tramontanen kwijt, uitgehongerd voel ik mij, een jaar lang heb ik gegeten noch gedronken, waar ik ook heen ga niemand geeft mij onderdak, niemand is er die mij te eten wil geven. Daarom leef ik in het bos, ik slaap bij een plankwortel, ik woon op de berg Simabei. Weet wel, o lezer van dit stuk, dat als ik altijd maar achter mijn vrouw en dochter aan zou moeten zitten, ik liever dood ben. Ik weet niet hoe het komt, dat ik zo behandeld ben. Terwijl ik in Siantar was heeft si Gudat mijn vrouw ontvoerd, want mijn broer uit Siantar had mij gehaald, omdat mijn vader ziek was. Toen ik twee maanden te Siantar was, heeft Si Gudat haar ontvoerd. Zo komt het dat een geest van krankzinnigheid in mij gevaren is, o lezer van dit stuk. Nooit eerder heb ik een brandbrief gemaakt, ik vind het een heel karwei zo'n brandbrief te maken.

Het weergeven van de in het Simalungun-Bataks voorkomende eindmediae in het schrift geeft vaak moeilijkheden, daar het nu eenmaal niet gebruikelijk is in het Batakse schrift een b, d of g aan het eind van een lettergreep te schrijven. Vandaar

dat we hier *sam* vinden in plaats van *sab*. Dolok Simabei zou een Simalungunse purist schrijven Dolog Simabei; en *dalik* werd door de schrijver van dit stuk stellig uitgesproken *dalig*. De tweeklank *ou* is met het speciale teken geschreven; het onderscheid tussen *e* en *ei* is echter niet in het schrift uitgedrukt maar door mij aangebracht. *Soi* voor *sonai* is een schrijffout. Als een noodsprong moet wel beschouwd worden het uitdrukken van de in andere Batakse dialecten niet voorkomende tweeklank *-uj* door *-un* in het woord *surbuj*, geschreven *surbun*. De genoemde plaatsen liggen allen in het boven-Serdangse en (Buntu Siantar) in de direct daaraan grenzende streek van Simalungun; alleen Siantar is het verder naar het zuidoosten gelegen Simalungunse landschap. Op de gis vertaald heb ik de mij onbekende uitdrukkingen *mangarangan* (wel samenhangend met, maar niet op de gewone wijze afgeleid van *harangan*, bos) en *marpuang dalig*, letterlijk een plankwortel-vrouw hebben. In de Batakse verhalen komt wel vaak voor dat een arme zwerveling in het bos tussen de plankwortels van een grote boom een schuilplaats zoekt; ik vond het echter nooit op deze wijze uitgedrukt.

Hoewel de toon van tot het uiterste gedreven wanhoop over geleden onrecht in dit stuk oprecht klinkt verhindert dit de schrijver niet zich aan de geijkte literaire vormen te houden: de overdrijving van het een jaar lang niet eten en drinken, de geijkte uitdrukkingen: *mussuh borngin mussuh arian* en *djuppah huta...*, de stereotype aanspraak tot de lezer, de betuiging aan het slot dat hij een nieuweling is in het schrijversvak.

Naklank van de strijd over de Wudjūdijah. De onder deze titel in Bijdr. 107 p. 365 evv. besproken verhandeling van Ibrāhīm al-Kūrānī tegen Nūruddīn ar-Rānīri wordt ook vermeld in Brockelmann's Geschichte der Arabischen Litteratur, S. II, 521 onder de titel: al-Maslak al-djalī fi ḥukm sjaṭḥ al-walī, (het boek van) de duidelijke weg over de vraag hoe men de extatische uitingen van en heilige moet beoordelen. Het stuk komt voor in een handschrift in de Welieddin-bibliotheek te Istanbul. De identiteit met de door ons besproken tekst blijkt uit de beschrijving van een derde exemplaar door R. Levy in Catal. of the Arab. Mss. in the Library of the India Office, Vol. II, 4, no. 2164. In dezelfde catalogus vindt men onder no. 2015 nog een verhandeling van Mollā Ibrāhīm als antwoord op een brief uit Indonesië.

P. VOORHOEVE.

BESTUURSMEDEDELING.

Met ingang van 1 Januari 1953 is de contributie voor leden en studentleden in Indonesië gebracht op 30 resp. 15 rupiah per jaar.